

Asia: VN/15267/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaisten sijoitusten seurannasta ja lupamenettelyistä

Lausunnonantajan lausunto

1. 1 § Lain tarkoitus

Esityksen tavoitteena on sääntelyn selkeyttäminen sekä ajantasaistaminen vastaamaan muuttuneen toiminta- ja turvallisuusympäristön vaatimuksia. VTT pitää esitysluonnoksen tavoitteita kannatettavina ja perusteltuina, sillä muuttunut toiminta- ja turvallisuusympäristö edellyttää sääntelyn päivittämistä.

Samalla VTT näkee, sääntelyn tulee olla ennakoitavaa, oikeasuhtaista ja investointiympäristön kannalta selkeää, jotta se tukee Suomen kilpailukykyä, tutkimus- ja innovaatiotoimintaa sekä kansainvälisten investointien houkuttelua. Lain toimeenpanossa on tärkeää varmistaa, että turvallisuustavoitteet ja avoimen innovaatioympäristön edellytykset ovat tasapainossa. VTT:n huomioiden pääviesti on, että ulkomaisten sijoitusten seurannan uudistaminen on tarpeellista, mutta sen tulee olla tarkkarajaista, riskiperusteista ja TKI-toiminnan sekä investointien kannalta mahdollistavaa.

2. 2 § Määritelmät

VTT pitää tärkeänä, että lakiluonnoksen määritelmät lisäävät sääntelyn selkeyttä ja ennakoitavuutta. Samalla VTT korostaa, että määritelmien tulee olla mahdollisimman täsmällisiä, jotta ne kohdistuvat aidosti turvallisuuden kannalta kriittisiin toimintoihin eivätkä tarpeettomasti rajoita tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa, kansainvälistä tutkimusyhteistyötä tai Suomeen suuntautuvia investointeja. Tarvittavat tarkennukset voisi kuulua lain perusteluihin. Erityisesti kriittisiä teknologioita, turvallisuuden kannalta merkityksellisiä tietoja sekä uusia tutkimus- ja teknologiainvestointeja koskevien määritelmien tulisi olla mahdollisimman selkeitä ja ennustettavia ettei niistä tule liian tulkinnanvaraisia.

3. 3 § Seurannan kohteet

VTT pitää perusteltuna, että seuranta kohdistuu kansallisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja kriittisen infrastruktuurin kannalta merkityksellisiin kohteisiin. VTT korostaa kuitenkin, että kriittisiä

teknologioita koskevien määritelmien tulee olla mahdollisimman täsmällisiä, ennakoitavia ja riskiperusteisia. Erityisesti tekoälyyn, kvanttiteknologioihin ja muihin yleiskäyttöisiin teknologioihin liittyvän sääntelyn tulisi kohdistua turvallisuuden kannalta merkityksellisiin sovelluksiin. Samalla on tärkeää varmistaa, ettei lain soveltamisala tarpeettomasti vaikeuta tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa tai heikennä Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten investointien kohteena. Riskiperusteinen lähestymistapa vahvistaisi lain turvallisuustavoitteiden toteutumista ja vähentäisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

4. 4 § Uutta liiketoimintaa luovat sijoitukset seurannan kohteina

VTT pitää tärkeänä, että uusiin liiketoimintoihin kohdistuva seuranta toteutetaan riskiperusteisesti ja ennakoitavasti. Sääntelyn tulee mahdollistaa kansallisen turvallisuuden varmistaminen samalla, kun tutkimuslähtöisten kasvuyritysten, kansainvälisten investointien ja uusien teknologiahankkeiden kehitys- ja kaupallistamisedellytykset säilyvät kilpailukykyisinä.

5. 5 § Luvan hakeminen

VTT pitää investointiympäristön ennakoitavuuden kannalta tärkeänä, että lakiin sisällytetään nopea ja sitova ennakkokantamenettely. Huoltovarmuuskeskuksen tulisi sijoittajan tai kohdeyhtiön pyynnöstä antaa lyhyessä määräajassa, esimerkiksi kahden tai kolmen viikon kuluessa, sitova ennakkokanta siitä, kuuluuko suunniteltu sijoitus lain soveltamisalaan. Menettelyssä ratkaistaisiin ainoastaan soveltamisalakysymys, eikä se käynnistäisi varsinaista lupaprosessia.

VTT arvion mukaan ennakkokantamenettely voi parantaa erityisesti startup-rahoituksen ennakoitavuutta, koska rahoituskierron osapuolet tarvitsevat nopeasti varmuuden mahdollisesta lupatarpeesta. Menettely voi kohdentaa viranomaisresursseja niihin sijoituksiin, joissa on tosiasiallinen turvallisuusriski.

6. 6 § Omistusosuuksien tarkastelupisteet

-

7. 7 § Ääniosuuden laskeminen osakeyhtiössä

-

8. 8 § Lupamenettely ja lupaviranomaiset

-

9. 9 § Ehtojen asettaminen

-

10. 10 § Asian raukeaminen

-

11. 11 § Poikkeus luvan hakemisvelvollisuudesta

-

12. 12 § Luvan myöntämättä jättäminen

-

13. 13 § Lupaviranomaisten tiedonsaantioikeudet

-

14. 14 § Tietojenantovelvollisuus

-

15. 15 § Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen viranomaiselle

-

16. 16 § Lain kiertäminen

-

17. 17 § Menettely lain laiminlyönnin tapahtuessa

-

18. 18 § Uhkasakko

-

19. 19 § Seuraamusmaksu

-

20. 20 § Seuraamusmaksun määrääminen

-

21. 21 § Seuraamusmaksulautakunta

-

22. 22 § Seuraamusmaksun määrän kokonaisarviointi

-

23. 23 § Seuraamusmaksun määrä

-

24. 24 § Seuraamusmaksun täytäntöönpano

-

25. 5 luku Erinäiset säännökset

-

26. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

-

27. Muu asia, jonka haluatte tuoda työryhmän tietoon

-

Juselius Johanna
Teknologian tutkimuskeskus VTT